

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

Rapport
Vänersborgs kommun

KPMG AB

Datum: 2022-09-15

Antal sidor: 32

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	6
2.2	Revisionskriterier	7
2.3	Metod	7
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Rapport integrationssamverkan	8
3.2	Organisation och ansvarsfördelning	11
3.3	Mål, inriktningsmål och förväntade resultat	20
3.4	Intern och extern samverkan för att stärka integrations- och arbetsmarkandsinstaser	25
3.5	Aktiviteter för att främja integrationen och egen försörjning	27
3.6	Uppföljning av kommunens arbete med integrations- och arbetsmarknadsinsatser	29
4	Slutsats och rekommendationer	32

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

1

Sammanfattning

KPMG har av Vänersborgs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens arbete med integrations- och arbetsmarknadsinsatser.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att kommunens integrationsarbete bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning, samordning och uppföljning. Granskningen har även syftat till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det bedrivs ett ändamålsenligt arbete med arbetsmarknadsinsatser för nyanlända.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte i tillräcklig omfattning säkerställt att integrationsarbete bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning, samordning och uppföljning. Kommunstyrelsen bedöms inte heller ha säkerställt att arbetsmarknadsinsatser bedrivs på ett ändamålsenligt sätt för nyanlända.

Utifrån beslutet 2017 bedömer vi dock att kommunstyrelsen har en god grund för att organisera arbetet med social inkludering. Det finns dock en osäkerhet inom förvaltningen kring hur arbetet med social inkludering ska bedrivas framöver, vilka målsättningar som är styrande och vem som ansvarar för det strategiska respektive operativa arbetet.

Vidare bedömer vi att styrelsen bör utveckla sin uppföljning av att arbetsmarknadsinsatser för nyanlända bedrivs på ett ändamålsenligt vis.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ❖ Tydliggöra skillnaderna mellan det strategiska och det operativa arbetet rörande arbetsmarknads- och integrationsinsatser mellan kommunstyrelsen och övriga nämnder.
- ❖ Följa upp, uppdatera och kommunicera plattformen för integrationssamverkan i samtliga nämnder och förvaltningar.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- ❖ Fortsätta och förtydliga hur arbetet kring social inkludering ska bedrivas.
- ❖ Se över strukturen för uppföljning av integrations- och arbetsmarknadsuppdraget.
- ❖ Tydliggöra uppföljningsansvaret gällande kommunens arbetsmarknads- och integrationsinsatser.
- ❖ Tydliggöra vad som är socialnämndens ordinarie uppdrag och vad som utgör uppdrag från kommunstyrelsen.
- ❖ Tillsammans med socialnämnden utveckla uppföljningen av de åtgärder som socialnämnden utför på kommunstyrelsen uppdrag.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

2 Bakgrund

Vi har av Vänersborgs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Sverige har under 2000-talet tagit emot en jämförelsevis stor andel asylsökande och nyanlända. Detta leder till både kort- och långsiktiga utmaningar för kommunen. De som kommer hit ska kunna erbjudas bostäder, skola, utbildning och arbete. I grunden är asyl- och flyktingmottagande ett statligt ansvarsområde. Kommunerna har dock en viktig roll för nyanländas etablering, både som anordnare av utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser och som arbetsgivare.

I Sveriges kommuner och regioners (SKR) "Agenda för integration" framgår att nyanlända behöver komma ut i arbete eller utbildning i betydligt snabbare takt än idag. Detta för att få försörjning och självständighet och för att bidra med sina resurser och sin kompetens. Här lyfts bland annat att individens anknytningar till nätverk i samhället och tidiga kontakter med arbetsmarknaden har betydelse och behöver ytterligare främjas samt att fler nyanlända måste ges möjlighet att kunna ta del av vuxenutbildning. Samverkan mellan kommuner, regioner, Arbetsförmedlingen, näringsliv, civilsamhälle, tillsammans med individen, lyfts som väsentlig för att driva utvecklingen framåt. Likaså lyfts att kommunerna (och regionerna) i högre grad måste ta tillvara nyanländas kompetens.

20 september 2017 fattade fullmäktige i Vänersborgs kommun ett beslut om integrationssamverkan, där ansvaret för integrationsfrågor flyttades från socialnämnden till kommunstyrelsen. Beslutet omfattade även en strategisk inriktning för det framtida integrationsarbetet där ett antal fokusområden pekades ut, som under de kommande fyra åren skulle ägnas särskild prioritet. De fokusområden som pekades ut var; arbete och sysselsättning, boende och inkludering. Respektive fokusområde preciserades i ett antal mål, vilka skulle brytas ner i delmål och handlingsplaner i förvaltningarna.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

De mål som preciserades för fokusområdet "Arbete & sysselsättning" var:

- ❖ Snabbare väg till arbete och sysselsättning.
- ❖ Fler individanpassade arbetstillfällen som tillvaratar människors kompetenser.
- ❖ Kommunen som arbetsgivare och organisation är ett föredöme inom mångfald.
- ❖ Bättre matchning mellan individens och arbetsgivarens behov genom rätt kompetensutveckling.

De förtroendevalda revisorerna har i sin riskanalys identifierat en risk att kommunen inte bedriver ett ändamålsenligt integrationsarbete, med fokus på att skapa förutsättningar för egen försörjning. Revisorerna har därmed bedömt det som angeläget att granska kommunens integrationsarbete, med fokus på arbete och sysselsättning.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att kommunens integrationsarbete bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning, samordning och uppföljning. Granskningen syftar även till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det bedrivs ett ändamålsenligt arbete med arbetsmarknadsinsatser för nyanlända.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns det en tydlig organisation och ansvarsfördelning i kommunen avseende integrations- och arbetsmarknadsfrågor?
- Finns det mål, styrdokument och handlingsplaner för kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser (för nyanlända)?
- Finns det en fungerande samverkan för att främja integration och nyanländas etablering på arbetsmarknaden?
 - I kommunen (mellan berörda nämnder/förvaltningar)?
 - Med andra aktörer, t ex Arbetsförmedlingen, regionen, näringslivet och civilsamhället?

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- Vilka aktiviteter genomförs för att främja integrationen i kommunen, avseende arbete och sysselsättning?
- Vilka insatser erbjuds till nyanlända för att skapa förutsättningar för egen försörjning?
- Hur och i vilken utsträckning sker uppföljning av kommunens samlade integrationsarbete?
- Hur och i vilken utsträckning sker uppföljning av kommunens arbetsmarknadsinsatser för nyanlända, för att säkerställa att de är effektiva?
- Får nämnden en tillräcklig uppföljning/återrapportering avseende integration och arbetsmarknadsfrågor?

Granskningen kommer att fokusera på kommunens övergripande struktur för ledning, styrning, samordning och uppföljning av det samlade integrationsarbetet, med en fördjupning inom området arbete och sysselsättning. Detta med fokus på den styrning, samordning och uppföljning som sker av arbetsmarknadsinsatser för nyanlända för att skapa förutsättningar för egen försörjning.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Mål- och resursplan 2022–2024
- Verksamhetsplan kommunstyrelsen
- Verksamhetsplan socialnämnden

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av bland annat rutiner, riktlinjer, nyckeltal, delårsrapporter. Granskningen har även genomfört intervjuer med följande:

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- ❖ Kommundirektören
- ❖ Socialchefen
- ❖ Kommunstyrelsens presidium
- ❖ Avdelningschefen kommunstyrelsenförvaltningen
- ❖ Socialnämndens presidium
- ❖ Verksamhetschef för ASI
- ❖ Enhetschef AME
- ❖ Förvaltningschef för barn och utbildningsförvaltningen
- ❖ Förbundsdirektör för Kunskapsförbundet Väst

Samtliga intervjuade har beretts möjlighet att faktagranska rapporten.

3 Resultat av granskningen

3.1 Rapport integrationssamverkan

3.1.1 Plattform för kommunens integrationsarbete

2016 uppdrog kommunfullmäktige kommunstyrelsen att ta fram en plattform för integrationssamverkan. Uppdraget utmynnade i en rapport från kommunstyrelsen. Syftet med rapporten var att lägga grunden för den strategiska plattformen för kommunens fortsatta integrationsarbete. Rapporten avrapporterades till kommunfullmäktige under 2017 och bygger på etablerad forskning samt ett stort antal intervjuer med verksamhetsföreträdare inom kommunen.

Då inga nya beslut avseende plattform för integrationssamverkan är fattade efter 2017 gäller fortfarande de beslut som kommunfullmäktige tog baserat på rapportens resultat och slutsatser. Slutsatserna sammanfattades under följande rubriker:

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- ❖ Integration är en del av social hållbarhet
- ❖ Integration är ett multidimensionellt område som spänner över alla samhällssektorer
- ❖ En politiskt uttalad strategisk inriktning skulle gynna arbetet
- ❖ Integrationsfrågorna behöver kopplas ihop på ett bättre sätt i organisationen
- ❖ Det finns mer potential i dagens organisation med befintliga resurser
- ❖ Kommunen som arbetsgivare kan ta ett större ansvar
- ❖ Krisen är över men utmaningarna kvarstår – fortsatt fokus krävs
- ❖ Civilsamhället spelar en avgörande roll för integrationen
- ❖ Det går idag inte att säga något om effekten av integrationsarbetet
- ❖ Kunskapen om förbättringsområden finns

3.1.2 Strategisk inriktning – Integrationssamverkan

I dokumentet "Strategisk inriktning. Annex I – Integrationssamverkan" som är en bilaga till rapport integrationssamverkan presenteras prioriterade fokusområden för kommunen att beakta:

Arbete & sysselsättning

Vänersborgs kommun prioriterar följande mål inom fokusområdet:

- ❖ Snabbare väg till arbete och sysselsättning
- ❖ Fler individanpassade arbetstillfällen som tillvaratar människors kompetenser
- ❖ Kommunen som arbetsgivare och organisation är ett föredöme inom mångfald

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- ❖ Bättre matchning mellan individens och arbetsgivarens behov genom rätt kompetensutveckling

Boende

Vänersborgs kommun prioriterar följande mål inom fokusområdet:

- ❖ Integration och mångfald ökar i boendemiljöer och stadsdelar
- ❖ Alla har tillgång till ett skäligt boende
- ❖ Mer aktiv strategisk bostadsförsörjning med integrationsperspektiv

Inkludering

Vänersborgs kommun prioriterar följande mål inom fokusområdet:

- ❖ Invånarna känner ökad tillit till varandra och samhället
- ❖ En öppen och tolerant kommun, där olikheter ger styrka
- ❖ Bättre möjligheter för alla barn att utveckla sin fulla potential oavsett uppväxtvillkor
- ❖ Ett rikt kultur- och fritidsutbud som leder till god integration

3.1.3 Kommentarer och bedömningar

Rapporten Integrationssamverkan utgör grunden för dagens arbete med integration och arbetsmarknadsfrågor i kommunen. Inga senare beslut är fattade än de som kommunfullmäktige tog 2017 enligt den information vi tagit del av. Samtidigt framgår det av våra intervjuer att dokumentet inte är levande och inte på ett tydligt vis utgör en vägledning i det dagliga arbetet ute i förvaltningarna utan arbetet utformas utifrån beslut i budgethandling och verksamhetsplaner. En diskussion bör föras inom kommunstyrelsen om huruvida dokumentet fortfarande är aktuellt och styrande eller om en översyn av ramverket och utgångspunkterna för kommunstyrelsens uppdrag bör ske. Utifrån det beslut som kommunstyrelsen fattar bör sedan gällande ramverk

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

kommuniceras ut till berörda i organisationen samt utgöra utgångspunkten för kommunstyrelsen uppföljning och utvärdering av förvaltningarnas arbete inom området.

3.2 Organisation och ansvarsfördelning

3.2.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvar och uppdrag har förändrats som en följd av ett par centrala beslut. I kommunstyrelsens beslut 2016-11-30 (Dnr:KS2016/39) beslutades det bland annat att kommunstyrelsen ska utgöra arbetslöshetsnämnd med ansvar för att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet. I kommunstyrelsens reglemente framkommer det att i kommunstyrelsens ledningsfunktion ligger bland annat att leda och samordna integrationsfrågor.

Av kommunfullmäktiges beslut 2012-12-12 (Dnr 2011/200) framgår:

Att kommunstyrelsen i sin lednings- och uppsiktsverksamhet ska

- ❖ Ägna särskild uppmärksamhet åt den statliga arbetsmarknadspolitiken och kommunens egna åtgärder
- ❖ Ta de initiativ kommunstyrelsen bedömer som nödvändiga
- ❖ Skapa ett forum för regelbundna överläggningar med socialnämnden om insatser mot arbetslöshet och dess verkningar
- ❖ Besluta om förväntade resultat för verksamheten
- ❖ Fortsättningsvis vara arbetslöshetsnämnd och med detta särskilt handlägga frågor om kommuns hjälpverksamhet vid arbetslöshet
- ❖ Samarbeta med myndigheter och enskilda vilkas verksamhet rör sysselsättningsfrågor
- ❖ Omedelbart underrätta Arbetsförmedlingen om arbetskonflikt som påverkar hjälpverksamhet inom kommunen

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

20 september 2017 beslöt fullmäktige att ansvaret för integrationsfrågor flyttades från socialnämnden till kommunstyrelsen (dnr KS 2016/445). Beslutet omfattade även den strategiska inriktningen för det framtida integrationsarbetet. Kommunfullmäktiges pekade ut ett antal fokusområden som under de kommande fyra åren hade en särskild prioritet. Dessa var:

- ❖ Arbete
- ❖ Sysselsättning
- ❖ Boende
- ❖ Inkludering

3.2.2 Plan för ett sammanhållet arbete med social inkludering

Under kommunstyrelsen finns en styrgrupp som har i uppdrag att arbeta med social inkludering. Av dokumentet "Plan för ett sammanhållet arbete med social inkludering" framgår att ett sammanhållet arbete med social inkludering syftar till att uppfylla Vänersborgs kommuns vision; att vara hållbar och attraktiv i alla delar, hela livet, att uppnå kommunfullmäktiges inriktningsmål att det ska finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv, fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljda studier och Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet. Handlingsplanen ligger i linje med Agenda 2030:s grundprincip att ingen ska lämnas utanför, som bygger på ett rättighetsbaserat arbetssätt utifrån prioritering om att först nå dem som är längst från arbetsmarknad, social inkludering och god hälsa.

Bakgrunden till planen har sitt ursprung ur 2016 års beslut där kommunfullmäktige uppdrog åt kommunstyrelsen att ta fram en plattform för integrationssamverkan med syftet att säkerställa en framgångsrik integration i Vänersborgs kommun. Detta arbete skulle formas i ett tioårsperspektiv. År 2017 fattade kommunfullmäktige beslut om att införa ett sammanhållet integrationsarbete i Vänersborgs kommun.

Kommunstyrelseförvaltningen gavs ett ledande och samordnande ansvar att tillsammans med förvaltningarna ta fram handlingsplaner och etablera ett sammanhållet integrationsarbete i förvaltningsorganisationen.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

År 2018 tillsatte kommunstyrelseförvaltningen en intern processledare för social inkludering med uppdraget att effektivisera samverkan mellan förvaltningarna med fokus på det kommunala grunduppdraget och leveransen av välfärdstjänster till alla invånare. Kommunledningen markerade att social inkludering skulle genomsyra hela organisationen.

Kommundirektörens ledningsgrupp är mottagare av resultaten av ett sammanhållet arbete med social inkludering. De utser verksamhetschefer i varje förvaltning att ingå i den strategiska chefsgruppen. Chefsgruppen har i uppgift att leda och styra arbetet och utifrån uppdragets relevans utse representanter från varje förvaltning till den operativa verksamhetsgruppen, vars uppdrag är att verkställa ett sammanhållet arbete med social inkludering genom samverkan. Kunskapsförbundet Väst och AB Vänersborgsbostäder bjuds in att ingå i både det strategiska och operativa arbetet.

Kommunstyrelseförvaltningen, genom Avdelningen för hållbar utveckling, har det samordnande och sammankallande ansvaret. Förvaltningsrepresentanterna ansvarar för att hela förvaltningen företräds i arbetet.

Integrationsarbetet och arbetsmarknadsinsatserna faller inom ramen för det övergripande uppdraget "social inkludering". Syftet är att skapa ett större helhetsgrepp kring integration som omfattar en rad olika områden, frågeställningar och lösningar. I intervjuer har det av vissa framförts som att fokuset på enskilda grupper, exempelvis nyanlända kan bli mindre eftersom en större grupp nu innefattas av terminologin social inkludering än vad begreppet integration gjorde. Vidare har det i intervjuer framkommit att det ibland kan vara svårt att särskilja individer åt i olika sammanhang. Exempelvis, när räknas man som nyanländ, eller som långtidsarbetslös eller som integrerad/icke-integrerad. I dessa sammanhang lyfts det fram att begreppet social inkludering är mer allomfattande. Samtidigt riskerar det att leda till att "alla ska erbjudas hjälp", trots att det kanske är en mindre grupp som är mer behövande än den breda allmänheten.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

3.2.3 Kommentarer och bedömningar

Det finns, bland dem vi intervjuat, en osäkerhet kring hur det fortsatta arbetet med social inkludering ska bedrivas framgent, vilka målsättningar som är styrande och vem som har ansvar för vad. Därmed finns enligt vår bedömning en risk för att ingen tar ett ansvar. Det är angeläget att kommunstyrelsen förtydligar respektive nämnds ansvar inom arbetsmarknads- och integrationsinsatser.

Vi noterar även att begreppet social inkludering kan tolkas på olika sätt och innefatta en mängd olika grupper och områden som bedöms som nödvändiga för en god integration. Ett arbete har påbörjats inom kommunstyrelsens förvaltning för att tydliggöra mål, ansvar, befogenheter och uppföljning. Det är väsentligt att resultatet av arbetet kommuniceras ut till samtliga nämnder och förvaltningar.

3.2.4 Socialnämnden

I socialnämndens reglemente står det beskrivet att socialnämndens ansvar bland annat omfattar:

- ❖ Lagen om mottagande av asylsökande m.fl. samt lagen om introduktionsersättning för flyktingar och vissa andra utlänningar.
- ❖ Utförande av arbetsmarknads- och sysselsättningsfrågor.

Vidare framkommer det att socialnämnden kontinuerligt ska följa upp sin verksamhet.

I kommunfullmäktiges beslut 2012-12-12 (Dnr 2011/200) framkommer det att till socialnämndens uppgifter hör:

- ❖ Att ansvara för arbetsmarknadspolitiska insatser
- ❖ Åtgärder och EU-projekt inom området
- ❖ Att teckna avtal med Arbetsförmedlingen och andra aktörer
- ❖ Att utveckla och effektivisera arbetsmarknadspolitiska insatser och åtgärder som leder till att den enskilde kan försörja sig.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

3.2.4.1 Socialförvaltningen

Socialförvaltningen är utförare av det operativa arbetet utifrån kommunstyrelsens övergripande uppdrag. De uppdrag som genomförs på kommunstyrelsens beställning definieras inte särskilt i budget, utan förutsätts finansieras inom ordinarie budget. Socialförvaltningen har därmed ansvar att genomföra insatser kring integration och arbetsmarknad utifrån att de har en organisation som är kopplad till målgrupperna (tex: försörjningsstöd och AME).

Genom kommunfullmäktiges beslut 2017 att föra över ansvaret för arbetsmarknads- och integrationsfrågor till kommunstyrelsen centraliserades styrning av uppdraget, vilket också var syftet. Samtidigt beskriver de vi intervjuat att ansvaret för utförandet har förankrats brett i kommunen. Alla förvaltningar och nämnder har ett ansvar att bidra till en förbättrad integration utifrån sina egna förutsättningar (exempelvis genom praktikplatser). Riskerna med detta har beskrivits av intervjuade som att det ibland kan uppfattas som aningen otydligt vem som ska bidra med vad, eftersom alla ska genomföra insatser kopplade till integration och arbetsmarknadsåtgärder. De intervjuade beskriver att socialnämnden ska bidra till en god integration utifrån sin målgrupp (försörjningsstöd, arbetsmarknadsåtgärder) medan samhällsbyggnadsförvaltningen kan bidra till det övergripande inriktningsmålet genom att erbjuda praktikplatser inom ramen för sin verksamhet.

3.2.4.2 Arbete, sysselsättning och integration

Inom socialförvaltningens verksamhet återfinns Arbetsmarknadsenheten (AME) och enheten för Arbete, sysselsättning och integration (ASI). Den kommunala arbetsmarknadsverksamheten har sen Arbetsförmedlingens omorganisering fått ett ökat ansvar för personer som står utanför arbetsmarknaden. I stor utsträckning är AME:s och ASI:s arbete av mer operativ karaktär då de utgör utförare av kommunstyrelsens uppdrag.

Verksamhetsområde Arbete, Sysselsättning och Integration omfattar kommunens uppdrag gällande arbetsmarknadsinsatser, daglig verksamhet (LSS), daglig

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

sysselsättning och flyktingmottagande. Verksamheten utgår från gällande lagstiftning¹ och förväntade resultat från kommunstyrelsen och socialnämnden. I socialförvaltningens verksamhetsplan för 2022 framkommer det att prioriterade fokusområden för verksamhetsområde arbete, sysselsättning och integration (ASI) under 2022 är följande:

- ❖ Öka antalet platser inom daglig verksamhet
- ❖ Jämställdhetsarbete
- ❖ Effektivisera samverkan med försörjningsstödsenheten

Av socialnämndens detaljbudget för 2022 framgår att ett aktivt samverkansarbete ska ske med kommunens arbetsmarknadsenhet för att finna effektivare processer mot självförsörjning för de sökande som uppstår försörjningsstöd och har arbetsförmåga. Under 2021 implementerades en arbetsgrupp inom IFO/försörjningsstödsenheten (som arbetar i nära samverkan med ASI) med socialsekreterare där särskilt fokus ligger på att arbeta mot självförsörjning för brukare med hög ohälsa och oklar arbetsförmåga. Detta arbete har redan visat sig ge resultat under 2021 med ökat antal brukare som erhållit sjuk- och aktivitetsersättning från Försäkringskassan och utvecklingsarbetet inom området kommer att fortsätta under 2022.

3.2.4.3 Arbetsmarknadsenheten

Enligt socialförvaltningens verksamhetsplan för 2022 är arbetsmarknadsenheten en verksamhet inom verksamhetsområdet ASI och har som uppdrag att genom olika insatser rusta personer som inte har kommit in eller förlorat kontakten med arbetsmarknaden, och matcha dem mot arbetsgivare eller utbildningsanordnare. Målet är att deltagaren ska nå egen försörjning genom arbete eller studier. Vid behov ska en utredning göras i syfte att klargöra individens förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. Primär målgrupp är personer som uppstår försörjningsstöd. Vidare

¹ Socialtjänstlag, Skollag, Utlänningslag, lag om etableringsinsatser, samt gällande förordningar kopplade till gällande lagstiftning

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

beskrivs det i socialnämndens budget 2022 att en betydande del av de personer som skrivs in på AME är i behov av att få sina förutsättningar för ett deltagande på arbetsmarknaden utredda. Det bedöms därför nödvändigt att fortsätta utveckla och förstärka utredningsuppdraget inom AME som en följd av att Arbetsförmedlingen blivit mer och mer osynlig och otillgänglig för målgruppen. I socialförvaltningens verksamhetsplan beskrivs det att i takt med att statens resurser och insatser har avtagit så har kommunen behövt utöka sina insatser. En förklaring till detta är att antalet hushåll som uppstår försörjningsstöd ökat samtidigt som gruppen särskilt utsatta på arbetsmarknaden cementerats i långtidsarbetslöshet.

I socialförvaltningens verksamhetsplan framkommer det att finns tre olika inriktningar inom AME: vägledning, etablering och utredning.

Vägledning

Uppdraget består av att rusta och matcha individer till arbete eller studier. I uppdraget ingår också det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

Etablering

Uppdraget avgränsas till de som är nyanlända eller utrikesfödda som befinner sig i ett långvarigt utanförskap. I uppdraget innefattas också det kommunala flyktingmottagandet. Insatser och arbetssätt är till stora delar detsamma som tillhandahålls inom vägledningsuppdraget, men deltagaren erbjuds även så kallade "etableringsinsatser". Exempel på etableringsinsatser kan vara allt ifrån språkträning till vägledning/information inom områden såsom:

- ❖ Boende
- ❖ Föräldraskap
- ❖ Jämställdhet
- ❖ Medborgliga rättigheter och skyldigheter
- ❖ Kultur och normer
- ❖ Arbete – historia, identitet och värde

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

Förutom kunskapsförmedling och vägledning så ingår även i etableringsuppdraget ett praktiskt och socialt stöd till individ och/eller hushåll. Uppdraget gäller främst de som är nyanlända i kommunen och omfattas av det kommunala flyktingmottagandet. Målet är att utifrån ett helhetsperspektiv ge möjligheter till en god etablering för nyanlända flyktingar i kommunen.

Utredning

I socialförvaltningens verksamhetsplan beskrivs det att det finns ett stort behov av utredning och bedömning bland kommuninvånarna. Med liten eller ingen erfarenhet av arbete så behöver många chansen att få pröva att befinna sig i en arbetsliknande situation och i den sociala konstruktion som ett arbete är. Där fyller de praktiska verksamheterna en viktig roll.

Arbetsmarknadsenhetens så kallade "praktiska verksamheter" består av verksamheter som erbjuder sysselsättning i ett utredningssyfte. En placering i någon av verksamheterna sker på initiativ av en arbetskonsulent som antingen arbetar i väglednings- eller etableringsuppdraget. Exempel på olika verksamheter är butik, café, snickeri, måleri, tapetserarverkstad m.m. I de praktiska verksamheterna ingår även Fisketorget. Det är en strukturerad och arbetsliknande verksamhet, som bygger på ett frivilligt deltagande. Målgruppen för verksamheten är personer med psykisk ohälsa, som av olika skäl befinner sig utan sysselsättning. Deltagaren väljer själv i vilken omfattning deltagande sker och följer eget personligt schema. Genom enskilda deltagande i dessa aktiviteter kan förvaltningen bilda sig en uppfattning huruvida individen uppfyller arbetslivets basala krav och om hen har de generella arbetslivskompetenser som krävs för att vara anställningsbar.

3.2.5 Barn och utbildningsförvaltningen

Barn och utbildningsförvaltningen ansvarar för förskola, grundskola/grundsärskola F-6, grundskola/grundsärskola 7-9. Barn och utbildningsförvaltningen har primärt fokus på integrationsskapande insatser i form av introduktion till det svenska utbildningsväsendet. I denna process erbjuds inskrivningssamtal med vårdnadshavare

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

i syfte att skapa en god introduktion och relation mellan det offentliga och nyanlända barn och familjer. Det finns ett tydligt fokus på att eleverna ska lära sig svenska i syfte att bättre integreras in i samhället. Förvaltningen har även etablerat och stärkt stödfunktioner som logoped, elevhälsoteam och kuratorer i syfte att skapa förutsättningar för en bättre integration och utveckling. Det förekommer även att förvaltningen erbjuder praktikplatser för personer som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Det sker i samråd med arbetsmarknadsenheten.

3.2.6 Kunskapsförbundet Väst

I kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan och detaljbudget 2022 framkommer det att kommunens gymnasieverksamhet är organiserad i ett kommunalförbund, Kunskapsförbundet Väst, tillsammans med Trollhättans stad. Förbundet omfattar gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Kommunen ger ett årligt förbundsbidrag till verksamheterna. Kunskapsförbundet Väst ansvarar bland annat för Komvux/yrkesvux, SFI och gymnasieutbildningar. I intervjuer framkommer det att kunskapsförbundet bedriver ett stort antal utbildningar och att inriktningarna inom dessa utbildningar kan påverkas och styras av politiken mot särskilda mål, exempelvis integration och arbetsmarknadsmatchning. Gymnasieverksamheten är emellertid mer styrd av individen och hans intresse för en specifik utbildning och därefter matchas individen mot en skola som kan erbjuda utbildningen. Det förekommer att Kunskapsförbundet köper upp externa utbildningar för att tillgodose medborgarnas val av utbildning.

3.2.7 Kommentarer och bedömningar

Kommunstyrelsen har formellt det strategiska och övergripande ansvaret för integration och arbetsmarknadsinsatser. Samtidigt har alla nämnder/förvaltningar ett ansvar för att arbeta med integration och arbetsmarknadsinsatser. Dock upplevs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och socialnämnden som inte helt tydlig. Frågor som uppkommer inom socialnämndens ansvarsområde kan både vara strategiska och operativa och därmed kommunstyrelsens ansvar då de har det strategiska ansvaret för integrations- och arbetsmarknadsinsatser. Denna otydlighet

kan skapa en oklarhet inom verksamheten. Ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och socialnämnden bör ske i syfte att klargöra var ansvaret för styrning och uppföljning av beslutade insatser ligger. Annars finns, som vi tidigare nämnt, en risk för att allas ansvar blir ingens ansvar.

3.3 Mål, inriktningsmål och förväntade resultat

I kommunstyrelsens verksamhetsplan och detaljbudget för 2022 framkommer det att det målinriktade arbetet i kommunen utgår från kommunfullmäktiges vision "Attraktiv och hållbar i alla delar, hela livet". För att stödja visionen använder sig kommunen av målstyrning där kommunfullmäktige tolkar visionen och preciserar den i inriktningsmål. Utifrån inriktningsmålen formulerar nämnderna förväntade resultat som förvaltningen ska arbeta mot. När mål- och resursplanen är antagen av kommunfullmäktige planerar förvaltningarna aktiviteter till verksamhetsplanen.

Verksamhetsplanen består av resultat- och aktivitetsplan (förväntade resultat), verksamhetens grunduppdrag samt detaljbudget. I grunduppdraget kan verksamheterna ange särskilt viktiga aktiviteter utöver ordinarie verksamhet. I nämndens detaljbudget anges hur resurserna fördelas.

Inriktningsmål 2019–2024 som är relevanta för granskningen

Inriktningsmål	Förväntade resultat
<p>I Vänersborgs kommun ska det finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv</p> <p><i>Våra invånare ges lika möjligheter att forma sin framtid, där lokala skillnader utifrån livssituation, boendeplats och ekonomi utjämnas. Den sociala inkluderingen medför att invånarna kan påverka och delta i samhället oavsett bakgrund, där olika insatser riktas beroende på skillnader i olika boendedelar. Kommunens</i></p>	Andelen personer inom AME som börjar arbeta eller studera ska öka
	Invånarnas möjligheter till delaktighet ska öka
	Socioekonomiska skillnader i olika kommundelar ska minska

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

Inriktningsmål	Förväntade resultat
<i>verksamheter arbetar i samverkan med fler organisationer, för att minska effekterna av socioekonomiska faktorer, där ett rättighetsbaserat perspektiv ger möjlighet till utbildning, bostad och arbete.</i>	
Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier <i>Barn och unga ges goda framtidsmöjligheter där skolan erbjuder individuellt stöd och förebyggande insatser. Kommunens olika verksamheter arbetar för att främja faktorer som påverkar skolresultat såsom arbetsmiljö, fysiska miljöer, hemförhållanden, fritidsmöjligheter och stöd i unga år. Fullföljda studier ökar möjligheterna att välja en sysselsättning som upplevs stimulerande och att nå egenförsörjning.</i>	Andelen elever som testat droger ska minska

Kommunstyrelsen

Förväntade resultat och aktiviteter enligt verksamhetsplanen och detaljbudgeten för 2022.

Nedan tabell beskriver mer djupgående vilka resultat som ska uppnås och vilket verksamhetsområde som förväntas genomföra aktiviteterna i syfte att uppnå det resultatet.

Förväntade resultat	Aktiviteter
Andelen personer inom AME som börjar arbeta eller studera ska öka	Arbeta fram styrdokument för Ideellt/offentligt Partnerskap (IOP) och identifiera samverkansområden för IOP med civilsamhället (<i>Kommundirektör</i>)

Förväntade resultat	Aktiviteter
	<p>Genomföra en rekryteringsmessa tillsammans med AME <i>(Kommundirektör)</i></p> <p>Identifiera och utveckla flera sysselsättningsmöjligheter (t ex inom enklare administration och evenemang) tillsammans med AME och Näringslivet <i>(Kommundirektör, Kommunikation och Kansli)</i>.</p>
<p>Socioekonomiska skillnader i olika kommundelar ska minska</p>	<p>Arbeta fram styrdokument för social hållbarhet (Agenda 2030) inkluderande utbildning och lärande, levnadsvanor, sysselsättning, boende och närmiljö, jämställdhet etc. samt uppföljningsrutin för hur segregationsbarometern ska användas. <i>(Kommundirektör)</i></p> <p>Samlad informationsinsats riktad främst till evighetsgäldenärer och åldersgruppen 18 – 34 år. Projektet, Ett hållbart liv. <i>(Kommundirektör)</i></p> <p>Insatser för ökat föreningsevenemang i kommunens olika områden. <i>(Kommundirektör)</i></p>
	<p>Omvärldsspaning utifrån forskningen om trygghet i skolan för att nå fullföljda studier för strategiskt stöd till skolan. <i>(Kommundirektör)</i></p>

Socialnämnden

I socialnämndens detaljbudget 2022 framkommer det att fokus för året ska vara på ett nära samarbete mellan försörjningsstöd på IFO och arbetsmarknadsenheten inom ASI samt genom avtalat samarbete med Arbetsförmedlingen och Kunskapsförbundet Väst. Detta för att bidra till att fler personer med försörjningsstöd som inkomstkälla blir självförsörjande. I detta samarbete finns förvaltningens samtliga verksamhetsinriktningar med.

Socialförvaltningen

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

I socialförvaltningens verksamhetsplan för 2022 står det att det kommer ske en strategisk uppbyggnad och implementering av ledningssystem i 2c8 och Stratsys för förvaltningens systematiska kvalitetsarbete. Genom uppbyggnad av det skapas det bättre förutsättningar för att strategiskt arbeta med planering, uppföljning och analyser gällande resultatet av kvaliteten på enhetsnivå, verksamhetsnivå samt förvaltningsnivå.

ASI

I socialförvaltningens verksamhetsplan för 2022 framkommer det bland annat att ASI har följande mål och aktiviteter:

ASI Mål	Aktiviteter
Antal hushåll 18–24 år som uppbär försörjningsstöd ska minska 2022 jmf 2021.	ASI ska genom olika insatser bidra till att arbetslösa som uppbär försörjningsstöd blir självförsörjande genom arbete/studier eller går till annan försörjning utifrån individens behov.
Kommuninvånarnas upplevelse av att kunna påverka utförandet av sina biståndsbedömda insatser ska öka.	ASI ska genom ett rättighetsbaserat arbetssätt verka för delaktighet och inkludering i insatserna samt för att ett jämställdhetsperspektiv införlivas i verksamheten.
Minska behovet av biståndsbedömda insatser genom förebyggande åtgärder.	ASI ska genom tidiga etableringsinsatser till målgruppen nyanlända/utrikesfödda arbeta förebyggande. ASI (Daglig verksamhet) ska stärka individens resurser och färdighet genom stegvis förflyttning i syfte att minska behov av biståndsbedömda insatser.
Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd ska minska 2022 jmf 2021.	ASI ska genom olika insatser bidra till att arbetslösa som uppbär försörjningsstöd blir självförsörjande genom arbete/studier eller går till annan försörjning utifrån individens behov. (ASI)

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

ASI Mål	Aktiviteter
Stärka metodutveckling gällande digitalisering och välfärdsteknik under mandatperioden (i syfte att tekniken kompletterar medarbetarnas insatser).	ASI ska öka användningen av digitala pedagogiska hjälpmedel samt andra digitala verktyg i verksamheten med syfte att uppnå ökad inkludering och självständighet hos målgruppen. (ASI)

Arbetsmarknadsenheten

De mål och uppdrag som är styrande för ASI är också styrande för AME. AME har som eget mål att deltagaren ska nå egen försörjning genom arbete eller studier. Vid behov ska en utredning göras i syfte att klargöra individens förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. Primär målgrupp är personer som uppstår försörjningsstöd.

3.3.1 Kommentarer och bedömningar

I Vänersborgs kommun definieras uppdragen inom integration och arbetsmarknad av inriktningsmålen, förväntade resultat och aktiviteter. Målen bryts ner av förvaltningarna/nämnderna i form av förväntade resultat och aktiviteter. För kommunstyrelsen och socialnämnden är uppdragen och de förväntade resultatet relativt tydliga. Förväntade resultat och aktiviteter för att bidra till en god integration och arbetsmarknadsinsatser för övriga nämnder är inte lika tydliga.

De aktiviteter som genomförs i socialförvaltningen, har en tydlig förankring i verksamhetens kärnuppdrag eftersom deras operativa arbete är starkt förknippat med bland annat försörjning, integration och arbetsmarknadsinsatser, vilket inte lika tydligt är fallet för exempelvis samhällsbyggnadsnämnden.

Merparten av arbetet med integration och arbetsmarknadsinsatser bedrivs inom socialnämndens och barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden. Övriga nämnder har ett ansvar att bidra i den mån det är möjligt för dem. Detta sker till exempel genom att de erbjuder möjlighet till praktik eller annan arbetsmarknadsåtgärd.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

För att förtydliga det mer generella ansvaret som ligger på övriga nämnder bör detta framgå av reglemente och budgethandlingen.

3.4 Intern och extern samverkan för att stärka integrations- och arbetsmarknadsinstanser

De vi intervjuat uppger att det finns en välfungerande samverkan mellan förvaltningarna och med övriga myndigheter inom området. Dock finns det vissa synpunkter på samverkan med arbetsförmedlingen.

Ett exempel som nämnts i intervjuerna på välfungerade samverkan är samordningsförbundet där företrädare för regionen, kommunerna, arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samverkar. Syftet med samordningsförbundet är att skapa möjligheter för arbetslösa personer att återgå till sysselsättning, samt att stötta sjukskrivna till en sysselsättning.

Ett ytterligare exempel som lyfts som en fungerande samverkan är DUA-överenskommelserna (Delegationen för unga i arbete). I den ingår Vänersborgs kommun, Trollhättans stad och Grästorps kommun. DUA beskrivs som ett viktigt samverkansforum inom ramen för kommunens arbete att skapa sysselsättning.

Ett annat samverkansforum som återkommande uppges vara väl fungerande är arbetsmarknadsforumet. I kommunstyrelsens verksamhetsplan och detaljbudget för 2022 framkommer det att kommunstyrelsen under verksamhetsåret har tillsatt ett antal politiska grupperingar inom utvalda strategiska utvecklingsområden. En av dessa är Arbetsmarknadsforum. I forumet deltar bland annat socialnämndens presidium, kommunstyrelsens presidium, kommundirektören samt centrala tjänstemän från socialförvaltningen (AME/ASI). I intervjuerna beskrivs hur denna grupp har skapat samverkansytor för förvaltningar och nämnder vilket underlättat samverkan och ett mer effektivt nyttjande av gemensamma resurser. Gruppen har inget beslutsmandat men diskussionerna i gruppen kan leda till att beslut sedan tas av respektive förvaltningschef eller nämnd i syfte att stärka kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser. Forumet har under 2022 fått tydligare krav på återrapportering till kommande sammanträden som en följd av det förändrade uppdragsdirektivet som

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

kommundirektören och socialchefen gett under 2022. Återrapporteringen ska följa dessa hållpunkter:

Del 1 Klart april	En beskrivning/definition av Arbetslöshetsnämndens ansvar samt tillhörande rapportcykel för olika organ (t ex kommunstyrelsen, socialnämnden, Arbetsmarknadsforum)
Del 2 Klart april	<p>Kartläggning av</p> <ul style="list-style-type: none">-vilka förväntade resultat (FR) som har bäring på arbetsmarknad-tillhörande aktiviteter i Verksamhetsplan relaterade till dessa FR-ev. tillhörande andra nyckeltal av intresse (t ex från socialförvaltningens månadsrapportering) <p>Kartläggningen görs i sammanställning bakåt för 2021 men också framåt för plan 2022. Betänk att vissa FR också kan ha ändrats.</p> <p>Detta sammanställs i ett presentationsmaterial som ska kunna användas som utgångspunkt för en workshop utifrån utfall 2021 med fokus på effekter samt i nästa steg reflektioner kring planering för 2022.</p>
Del 3 Klart december 2022	<p>Ovan del 1 och 2 är nuläge inför ställningstagande om vilken typ av styrdokument som sedan ska tas fram. Ett sådant bör ta sin utgångspunkt i den nationella arbetsmarknadspolitiken, ned till den lokala dito och kommunfullmäktiges inriktningsmål.</p> <p>Förslagsvis tar styrdokumentet formen av ett program över mandatperioden, vilket i så fall också blir "planen" för framtida Arbetsmarknadsforum att driva och följa upp.</p>

Samverkan med näringslivet och civilsamhället beskrivs som flyktig av de intervjuade. Både inom politiken och förvaltningen finns det en ambition om att skapa tydligare

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

avtal, förbindelser och förpliktelser genom exempelvis IOP-avtal². För tillfället bygger en stor del av samverkan på muntliga överenskommelser mellan civilsamhälle och kommunen. Dessa muntliga överenskommelser är föränderliga i både karaktär (vilket uppdrag de har) samt längd (vissa sträcker sig över flera år, andra är mer kortlivade). Inom socialförvaltningen finns särskilda tjänstepersoner som aktivt arbetar med att skapa goda kontakter till det lokala näringslivet. Innan pandemin fanns det en god kommunikation och samverkan mellan näringslivet och kommunen men denna kontakt har försvagats som en följd av pandemin. Det finns även diskussioner inom AME att försöka skapa en tydligare samverkan med närliggande kommuner i syfte att bättre rusta medborgare för arbete även utanför kommungränsen. Detta eftersom det finns ett begränsat antal arbetstillfällen inom Vänersborgs kommun som står till förfogande. Samarbetet skulle i så fall bedrivas inom samordningsförbundet.

3.4.1 Kommentarer och bedömningar

Samverkan, både internt och externt, förefaller till stora delar fungera väl avseende integrations och arbetsmarknadsinsatser. Det finns en stor mängd olika forum där samverkan bedrivs och enligt de intervjuade beskrivs de i mångt och mycket som välfungerande. För att fånga upp eventuella förbättringsområden bör kommunstyrelsen med jämna mellanrum tillfråga berörda externa samverkansparter hur de uppfattar samverkan med kommunen. Detta bör även ske internt mellan förvaltningarna.

3.5 Aktiviteter för att främja integrationen och egen försörjning

Kommunen erbjuder ett stort antal aktiviteter och insatser för att främja integration och sin tur egen försörjning, exempelvis:

- ❖ Språkfabriken - Syftet med denna aktivitet är att fånga upp nyanlända och informera om exempelvis hur den svenska arbetsmarknaden fungerar, hur man

² Idéburet offentligt partnerskap. Syftet med ett idéburet offentligt partnerskap ska vara att uppnå ett eller flera allmännyttiga mål. Partnerskapet sluts mellan det offentliga och civilsamhället. Detta kan omfatta en mängd olika sorters verksamheter som syftar till att lösa samhällsutmaningar av olika slag (Idéburet offentligt partnerskap. Vägledning. SOU 2019:65)

skaffar eget boende, vilka myndigheter som ansvarar för vilka områden eller hur man kommer i kontakt med vården. Avsikten är att ge de nyanlända en bas och en grundläggande insikt och kunskap om det svenska samhället.

- ❖ Integrationssamordnare - Det finns särskilda integrationssamordnare inom kommunen som möter den nyanländes behov och erbjuder praktik och stöd in i olika samhällsaktiviteter så som introduktion i skola, förskola och föreningsliv.
- ❖ CV-workshops – Här erbjuds även tillfällen att träna på intervjuteknik.
- ❖ Generell vägledning och coaching.
- ❖ Utredningsenhet - Inom ramen för socialförvaltningen finns även en utredningsenhet vars syfte är att utreda och bedöma medborgarens arbetsförmåga. Tidigare låg dessa utredningar på Arbetsförmedlingen men som en följd av AF:s förändrade uppdrag har denna insats nedprioriterats av myndigheten. De intervjuade uppger att det är relativt ovanligt att kommuner väljer att själva göra bedömningar eller utredningar av arbetsförmågan men att det har varit och är en viktig och central del kommunens arbetsmarknadsinsatser.
- ❖ Praktikplatser och arbetsträning – Detta erbjuds i olika förvaltningar i syfte att stödja individer som är långt ifrån arbetsmarknaden och därmed utan egen försörjning.
- ❖ Sysselsättning i utredningssyfte - AME erbjuder sysselsättning i ett utredningssyfte. En placering i någon av verksamheterna sker på initiativ av en arbeidskonsulent som antingen arbetar i väglednings- eller etableringsuppdraget.
- ❖ Samverkan - I olika samverkansforum bedrivs även ett aktivt arbete för att skapa vägar till egen försörjning för individer som står utanför arbetsmarknaden. Exempelvis samordningsförbundet, lokala kontakter med näringslivet, DUA-överenskommelserna.

Under intervjuerna framkommer det att Kunskapsförbundet Väst har en betydande roll i integrationsarbetet och insatser kopplade till att skapa förutsättningar för individen att bli en del av arbetsmarknaden. Kunskapsförbundet Väst erbjuder SFI, en mängd olika vuxenutbildningar och gymnasieutbildningar. Företrädare för verksamheten beskriver att arbetet med integration har varierat i omfattning under åren vilket till stor del beror på

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

globala migrationsströmmar. Ett positivt exempel från förbundet är en form av extrainsatt SFI. Den riktar sig till individer som behöver ett ytterligare och starkare stöd under sin studietid. Dessa förstärkta insatser kan vara kuratorsstöd och en tydligare SFI-anpassning efter individens behov och förmåga. Syftet med detta har varit att bidra till en bättre och tydligare integration och inte lämna kvar de som av olika anledningar inte klarat SFI-utbildningen vid tidigare tillfällen.

3.6 Uppföljning av kommunens arbete med integrations- och arbetsmarknadsinsatser

De intervjuade uppger att det sker olika former av uppföljningar av genomförda aktiviteter. Förvaltningen rapporterar in nyckeltal mot förväntat resultat (FR) genom Stratsys. Ett urval av data skickas sedan till nämnderna/styrelsen för uppföljning och kontroll av verksamheten. I de nyckeltalsredovisningar som KPMG tagit del av återfinns följande parametrar:

- ❖ Kartläggning, t ex kartläggning, fördjupad bedömning, vägledning
- ❖ Rusta, t ex praktik, arbetsträning, språkträning, arbetsprovning mm
- ❖ Matcha, t ex Vägen Vidare (ALL-IN), arbete
- ❖ Antal personer inom SFI-etablering
- ❖ Antal personer i Samhällsorientering

Inom ramen för kommunens arbetsmarknadsforum sker det viss återsrapportering kring arbetsmarknads och integrationsinsatser. Under 2022 har det kommit tydligare krav på återsrapporteringen inom ramen för samverkansforumet, vilket tidigare nämnts. Detta fungerar även som ett diskussionsforum för nämnder/styrelser kring hur arbetet fortlöper ute i de olika verksamheterna. Ett annat exempel kring hur nämnden och styrelsen håller sig uppdaterad är genom att kalla tjänstepersoner till sina sammanträden om det finns frågor som de önskar få särskilt belysta. Liknande uppföljningar sker också inom ramen för arbetsmarknadsforumet.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

Nämnden och styrelsen följer upp förväntade resultat (som ska bidra till att fullmäktiges inriktningsmål nås) genom delårsrapporter, verksamhetsberättelser samt bokslut. I dessa beskriver förvaltningen vilka insatser som vidtagits och "status" i målet, samt en bedömning om nämnden har nått målet, är på väg att nå det eller om det inte kommer uppnås. Dessa rapporter får även nämnden ta del av. Socialnämnden, kommunstyrelsen och kommundirektören får även ta del av månadsvisa nyckeltal kopplade till arbetsmarknads- och integrationsinsatser. Kommundirektören får även ta del av socialnämndens resultat i relation till förväntade resultat.

Socialnämndens presidium bedömer att de får en tillräcklig återrapportering kring resultat av integrations- och arbetsmarknadsinsatser. Kommunstyrelsens presidium uppger dock att det behövs en mer kontinuerlig återkoppling kring insatserna kring arbetsmarknads- och integrationsinsatser för att de ska få en bättre bild av hur det fungerar ställt till mål och förväntade resultat. Kommunstyrelsens presidium menar att det är av stor vikt att få en sammansatt uppföljning då området är komplext och svårt att utvärdera i ett kortare perspektiv. Detta eftersom det är många nämnders ansvarsområden som berörs och att få en helhetsbild kräver ytterligare kontinuerligt och långvarig uppföljning.

Utifrån de utvärderingar som görs idag är det svårt för kommunstyrelsen och socialnämnden att bedöma åtgärder och aktiviteter som genomförs är effektiva och ger en tillräcklig måluppfyllelse på kort sikt. Presidierna menar att resultatet av integrationsarbetet syns först efter ett antal år och det är då svårt att urskilja vad som är effekter av kommunens åtgärder och vad som är effekter av andra faktorer.

3.6.1 Kommentarer och bedömningar

Vår bedömning är att uppföljningen gällande integrations- och arbetsmarknadsinsatser kan utvecklas och förstärkas för att erhålla en mer sammansatt bild av utfallet. Vi noterar även att uppföljningen i form av nyckeltalsredovisningar till nämnd/styrelse är på en relativt övergripande nivå. Vi bedömer, liksom kommunledningen, att det är svårt att följa och värdera de långsiktiga effekterna av kommunens insatser. Vi noterar att det finns en otydlighet kring vem som ansvarar för att följa upp insatserna, är det

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

kommunstyrelsen som har ett övergripande ansvar för arbetsmarknads- och integrationsinsatser eller är det socialnämnden som har det mer operativa ansvaret? Detta bör enligt vår mening klargöras. I socialnämndens reglemente framkommer att de har ett ansvar att kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Därav följer att det är väsentligt att klargöra vad som är deras verksamhet och vad som genomförs på uppdrag av kommunstyrelsen.

4

Slutsats och rekommendationer

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte i tillräcklig omfattning säkerställt att integrationsarbete bedrivs på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning, samordning och uppföljning. Kommunstyrelsen bedöms inte heller ha säkerställt att arbetsmarknadsinsatser bedrivs på ett ändamålsenligt sätt för nyanlända.

Utifrån beslutet 2017 bedömer vi dock att kommunstyrelsen har en god grund för att organisera arbetet med social inkludering. Det finns dock en osäkerhet inom förvaltningen kring hur arbetet med social inkludering ska bedrivas framöver, vilka målsättningar som är styrande och vem som ansvarar för det strategiska respektive operativa arbetet.

Vidare bedömer vi att styrelsen bör utveckla sin uppföljning av att arbetsmarknadsinsatser för nyanlända bedrivs på ett ändamålsenligt vis.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ❖ Tydliggöra skillnaderna mellan det strategiska och det operativa arbetet rörande arbetsmarknads- och integrationsinsatser mellan kommunstyrelsen och övriga nämnder.
- ❖ Följa upp, uppdatera och kommunicera plattformen för integrationssamverkan i samtliga nämnder och förvaltningar.
- ❖ Fortsätta och förtydliga hur arbetet kring social inkludering ska bedrivas.
- ❖ Se över strukturen för uppföljning av integrations- och arbetsmarknadsuppdraget.
- ❖ Tydliggöra uppföljningsansvaret gällande kommunens arbetsmarknads- och integrationsinsatser.

Vänersborgs kommun

Granskning av kommunens arbete med integration och arbetsmarknadsinsatser

2022-09-15

- ❖ Tydliggöra vad som är socialnämndens ordinarie uppdrag och vad som utgör uppdrag från kommunstyrelsen.
- ❖ Tillsammans med socialnämnden utveckla uppföljningen av de åtgärder som socialnämnden utför på kommunstyrelsen uppdrag.

Datum som ovan

KPMG AB

John Martinsson
Kommunal revisor

Vilhelm Rundquist
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

